

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint 198
Tel. 24-36-41

Nr. 06/1874 din „26” 04. 2016

La nr.06/1-2104 din 05.04.2016

Ministerul Economiei

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție asupra proiectului de lege cu privire la energetică și asupra proiectului de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Anexă: REA asupra proiectului de lege cu privire la energetică - 5 file;

Anexa la raportul de expertiză anticorupție – 6 file;

REA asupra proiectului de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative - 2 file;

Anexa la raportul de expertiză anticorupție – 1 filă.

Director adjunct

Cristina ȚARNĂ

MINISTERUL ECONOMIEI AL REPUBLICII MOLDOVA	
Nr. de intrare	<u>5872</u>
Indexul	<u>26</u> " <u>04</u> " 20 <u>16</u>

558

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE asupra nivelului coruptibilității proiectului legii cu privire la energetică

I. EVALUAREA GENERALĂ A PROIECTULUI

1. Evaluarea fundamentării proiectului

1.1 Fundamentarea generală a proiectului

a. Autor al inițiativei legislative este Guvernul RM, autor nemijlocit - Ministerul Economiei, ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 47(44) din Regulamentul Parlamentului.

b. Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art. 72 din Constituție și art.art. 6-11 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001.

c. Scopul promovării proiectului. Prezentul proiect are drept scop actualizarea cadrului legislativ cu privire la energetică. În special, s-a pus accentul pe prevederile ce reglementează activitatea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, (normele ce vizează administrarea, organizarea și transparența activității ANRE, examinarea reclamațiilor expediate de consumatori și examinarea neînțelegerilor dintre titularii de licențe) și pe racordarea legislației naționale la rigorile actelor comunitare.

d. Suficiența argumentării. Pentru transpunerea și implementarea în legislația națională a actelor comunitare care fac parte din pachetul energetic III (Directiva nr.2009/72/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice și de abrogare a Directivei nr.2003/54/CE, precum și Regulamentul (CE) nr.714/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 privind condițiile de acces la rețea pentru schimburile transfrontaliere de energie electrică și de abrogare a Regulamentului (CE) nr.1228/2003) a fost elaborat un set de proiecte de legi de modificare a legilor speciale din domeniul energetic (Legea cu privire la gazele naturale nr.123 din 23 decembrie 2009, Legea cu privire la energia electrică nr.124 din 23 decembrie 2009, Legea energiei regenerabile nr.160 din 12 iulie 2007, Legea cu privire la energia termică și promovarea cogenerării nr.92 din 29 mai 2014 și Legea privind piața produselor petroliere nr.461 din 30 iulie 2001).

Totodată, Legea cu privire la energetică nr.1525-XIII din 19 februarie 1998 (legea cadru în domeniul energetic) nu a fost modificată. Astfel, prevederile acesteia sunt depășite, nu corespund realităților în sectorul energetic și sunt în contradicție cu prevederile legilor speciale. Mai mult, proiectul vine să îmbunătățească aspectele ce vizează administrarea, organizarea și transparența activității ANRE.

În sensul celor expuse, argumentele invocate de autor în nota informativă justifică necesitatea promovării proiectului, fiind reliefate argumente elocvente, care evidențiază

temeiul legal și necesitatea elaborării și promovării proiectului.

1.2 Fundamentarea economico-financiară a proiectului

Proiectul va actualiza Legea cu privire la energetică la rigorile cadrului comunitar, în special, în partea ce ține de autoritatea națională de reglementare. Astfel, autorii nu au identificat careva costuri majore din partea statului sau din partea agenților economici, cu excepția costurilor aferente organizării și desfășurării concursurilor de selectare a candidaturilor pentru numirea în funcție de directori ai Consiliului de administrație al Agenției, estimate la nivel de 16 mii lei în fiecare 2 ani (costuri legate de publicarea anunțurilor și materialelor concursurilor de selectare a Directorilor consiliului de administrație al Agenției).

1.3 Analiza impactului de reglementare a proiectului

Proiectul a fost supus analizei impactului de reglementare, în conformitate cu prevederile Legii cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător nr. 235/20.07.2006.

1.4 Promovarea sau prejudicierea intereselor de grup ori individuale, în lipsa unei justificări a interesului public

Promovarea proiectului va permite perfecționarea cadrului legislativ necesar pentru organizarea și asigurarea funcționării fiabile a sectorului energetic; stabilirea rolului, a drepturilor și a obligațiilor autorităților publice, ale autorității naționale de reglementare a sectorului energetic; stabilirea condițiilor și a cerințelor speciale, neechivoce, transparente și nediscriminatorii privind reglementarea activităților sectorului energetic; îndeplinirea de către Republica Moldova a obligațiilor asumate prin semnarea Acordului de Asociere etc. În sensul celor expuse, considerăm că proiectul nu este în detrimentul interesului public general.

2. Evaluarea compatibilității proiectului cu standarde anticorupție

Proiectul supus expertizei nu reglementează expres domeniul anticorupție, motiv din care compatibilitatea acestuia cu standardele internaționale anticorupție nu este evaluată. Totodată, date fiind obiecțiile expuse în acest raport cu privire la neîntrunirea rigorilor de expertiză anticorupție, considerăm proiectul insuficient compatibil cu standardele naționale anticorupție.

Asigurarea transparenței în procesul decizional. Fiind plasat pe pagina web oficială a Ministerului Economiei la momentul examinării, proiectul întrunește cerințele impuse de prevederile Legii privind transparența în procesul decizional nr. 239-XVI din 13.11.2008.

II. EVALUAREA ÎN FOND A PROIECTULUI

1. Formulări lingvistice ambigui

Art.19 alin.(5) – La solicitarea scrisă și motivată a întreprinderii energetice, Consiliul de administrație este obligat să amâne de două ori ședința de examinare a sancțiunii financiare, din cauza neprezentării motivate a acestuia. [...]

Norma este expusă eronat și poate fi interpretată. Astfel, din cauza neprezentării motivate și la solicitarea întreprinderii, Consiliul va fi obligat să amâne de 2 ori ședința de examinare a sancțiunii financiare. Respectiv, solicitările pot fi înaintate de nenumărate ori pentru a tergiversa procesul de examinare a sancțiunii.

Recomandarea: Recomandăm completarea normei după sintagma „să amâne” cu sintagma „cel mult”.

2. Conflicte ale normelor de drept

Art.4 Competența Guvernului – alin.(1) lit.b) aprobă strategia energetică și balanța energetică a statului, precum și programele de dezvoltare a sectoarelor energeticii.

Conform art.5 lit.d) din proiect, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energeticii are în atribuție monitorizarea implementării strategiei energetice, a programelor de dezvoltare și de investiții în energetică aprobate de Guvern.

La art.4 alin.(1) lit.b) autorul a omis să specifice că și aprobarea programelor de investiție ține de competența Guvernului. Astfel, există riscul interpretării normei și aplicării acesteia în mod eronat.

Recomandarea: Recomandăm substituirea sintagmei „precum și programele de dezvoltare a sectoarelor energeticii” cu sintagma „programele de dezvoltare a sectoarelor energeticii, precum și programele de investiții în energetică”.

Art.9 alin.(8) – Regulamentul de organizare și funcționare a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică se aprobă de Consiliul de Administrație.

Sunt salutare propunerile autorului de a oferi o mai multă independență ANRE-ului. În același timp, unele norme sunt abuzive și contravin prevederilor Constituției Republicii Moldova.

În acest sens, menționăm că art.2 alin.(1) din Constituție prevede că suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție, iar alin.(2) stabilește că nici o persoană particulară, nici o parte din popor, nici un grup social, nici un partid politic sau o altă formațiune obștească nu poate exercita puterea de stat în nume propriu.

Respectiv, în sensul art.60 alin.(1), Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului, iar art.66 prevede că aprobarea direcțiilor principale ale politicii interne și externe a statului (lit.d)) și exercitarea controlului parlamentar asupra puterii executive (lit.f)) sunt de competența Parlamentului.

În sensul celor expuse, una din atribuțiile Parlamentului este formarea unor autorități publice care vor executa legi în sensul asigurării realizării direcțiilor principale ale politicilor statului.

Sectorul energetic de stat este unul foarte important care poate afecta suveranitatea, securitatea și independența statului. Astfel, aprobarea regulamentului Agenției de către Consiliul de administrație poate pune în pericol funcționarea serviciilor publice din domeniul energetic, aplicarea discreționară a legislației de către agenție, apariția abuzurilor de putere a funcționarilor publici, încălcarea drepturilor și libertăților cetățenilor.

Recomandarea: În sensul respectării Constituției Republicii Moldova, considerăm oportun ca regulamentul Agenției să fie aprobat de către Parlament. Această măsură va permite asigurarea realizării programelor de guvernare și a politicii statului în domeniul energetic, supravegherii administrației publice de aplicare corectă a legilor și de realizare a serviciilor publice etc.

Art.10 alin.(9) cu privire la obligațiile directorului Consiliului de administrație, lit.e) să depună declarația cu privire la venituri și proprietate la începutul mandatului și, ulterior, în fiecare an, pe parcursul exercitării mandatului, cu respectarea prevederilor Legii cu privire la conflictul de interese.

Norma propusă de autor este expusă eronat, deoarece Legea cu privire la conflictul de interese nr.16-XVI din 15.02.2008 nu prevede depunerea declarației cu privire la venituri și proprietăți. Mai mult, autorul limitează din obligațiile directorilor consiliului de administrație referitoare la depunerea declarațiilor de interese personale și declarațiilor cu privire la venituri și proprietăți. În acest sens, evidențiem că în Legea cu privire la conflictul de interese și Legea privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere nr.1264-XV din 19.07.2002 sunt stabiliți termenii și cazurile de depunere a declarațiilor, care nu se limitează doar la obligația de a depune la începutul mandatului și, ulterior, în fiecare an, pe parcursul exercitării mandatului.

Recomandarea: Propunem expunerea normei de la lit.e) în următoarea redacție „să depună declarația cu privire la venituri și proprietate și declarația de interese personale în conformitate cu Legea privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere și Legea cu privire la conflictul de interese.

Art.12 alin.(4) – În fiecare an, pînă la 25 noiembrie, Consiliul de administrație aprobă bugetul la nivelul de pînă la 0,15 la sută din costul anual al energiei electrice, al energiei termice, al gazelor naturale și al produselor petroliere principale și al gazelor lichefiate importate.

Considerăm acordarea dreptului Consiliului de administrație de a aproba bugetul ANRE excesiv. Consiliul poate stabili în mod discreționar repartizarea mijloacelor financiare ale Agenției fără a se ține cont de politica statului în domeniul energetic, ceea ce pune în pericol securitatea energetică a statului.

Mai mult art.130 din Constituția Republicii Moldova prevede că formarea, administrarea, utilizarea și controlul resurselor financiare ale statului, ale unităților administrativ-teritoriale și ale instituțiilor publice sînt reglementate prin lege.

Concomitent, art.66 lit.h) prevede că aprobarea bugetului statului și exercitarea controlului asupra lui ține de competența Parlamentului.

Măsurile date sunt impuse pentru a nu permite exercitarea abuzivă de către unii funcționari a atribuțiilor acordate.

Recomandarea: Considerăm necesar ca aprobarea bugetului Agenției să fie efectuată de către Parlament.

Art.16 Expertiza juridică și înregistrarea de stat a actelor normative de reglementare ale Agenției.

Considerăm a fi inutil art.16 întrucît Legea nr.317-XV din 18.07.2003 privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale, cît și

Hotărîrea Guvernului nr.1104 din 28.11.1997 stabilește prevederi cu privire la expertiza juridică. Astfel, articolul propus nu introduce norme noi, ci doar creează „inflație legislativă”.

Recomandarea: Considerăm oportun excluderea art.16 ca fiind inutil. În cazul în care autorul insistă pe asemenea norme, recomandăm a se face doar trimitere la faptul că actele normative emise de către Agenție urmează a fi supuse procedurilor menționate în Legea nr.317-XV/18.07.2003.

3. Norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb

Art.14 alin.(2) Solicitarea informației și documentelor prevăzute la literele c) și d) din alineatul (1) din prezentul Articol se face prin adresarea scrisă a unuia dintre directorii Consiliului de administrație, cu indicarea scopului solicitării informației.

Evidențiem o neclaritate cu privire la norma propusă de autor deoarece la lit.c) și d) nu este prevăzută solicitarea informației. Mai mult, documentele prevăzute la literele menționate sunt publice și sunt accesibile oricărei persoane, iar elaborarea și aprobarea/adoptarea documentelor menționate ține de atribuțiile Consiliului.

Recomandarea: Norma necesită a fi revăzută în vederea reformulării, concretizării sau excluderii ca fiind inutilă.

4. Discreții excesive ale autorităților publice

Art.1 la noțiunea „energetică” – ramură a economiei naționale care include sectoarele electroenergetic, termoenergetic, de gaze naturale, de produse petroliere și de combustibil solid.

Menționăm că în redacția actuală a Legii cu privire la energetică nr.1525-XIII din 19.02.98 noțiunea „energetică” include și combustibilul lichid, însă autorul a omis aspectul dat în redacția nouă. Astfel, există riscul ca prevederile proiectului nu vor avea efect asupra combustibilului lichid.

Recomandarea: Opinăm asupra completării noțiunii la final cu sintagma „și lichid”.

Art.1 la noțiunea „laboratoare electrotehnice” – laboratoarele, autorizate de organul supravegherii energetice de stat, cu dreptul de a efectua măsurări și încercări de reglare-recepție și profilactice în instalațiile electrice și obligația de a întocmi documentația aferentă lucrărilor executate.

Analizînd proiectul prin prisma Legii nr.160 din 22.07.2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător, deducem că nomenclatorul actelor permissive eliberate de autoritățile emitente persoanelor fizice și persoanelor juridice pentru practicarea activității de întreprinzător nu conține autorizația de funcționare a laboratoarelor electrotehnice. Norma poate fi interpretată în sensul eliberării autorizației fără a respecta Legea nr.160/2011.

Recomandarea: Norma poate fi acceptată doar odată cu efectuarea modificărilor de rigoare la Legea nr.160/2011.

Art.4 Competența Guvernului –alin.(1) lit.b) aprobă strategia energetică și bilanțul energetic a statului, precum și programele de dezvoltare a sectoarelor energeticii.

Evidențiem că autorul a omis să specifice că în atribuția Guvernului este și aprobarea programelor de investiții. Avînd în vedere că domeniul investițiilor în orice sector este unul sensibil și expus factorilor de corupție, lipsa prevederilor cu privire la autoritatea responsabilă de aprobarea programelor de investiții poate genera discreții din partea persoanelor implicate în aceste programe în vederea delapidării fondurilor.

Recomandarea: *Recomandăm substituirea sintagmei „precum și programele de dezvoltare a sectoarelor energeticii” cu sintagma „programele de dezvoltare a sectoarelor energeticii, precum și programele de investiții în energetică”.*

Art.8 pct.(2) Organul supravegherii energetice de stat are următoarele atribuții și drepturi:

lit.l) să elibereze, să suspende și să retragă autorizațiile cu privire la laboratoare electrotehnice pentru măsurări și încercări de reglare-recepție și profilactice în instalațiile electrice, cu verificarea cunoștințelor personalului și monitorizarea activității lor;

lit.m) să verifice cunoștințele personalului electrotehnic al agenților economici, al întreprinderilor electroenergetice și termice și al agenților economici care prestează servicii de deservire a instalațiilor energetice, cu acordarea grupei de securitate electrică și eliberarea Talonului de autorizare.

Considerăm a fi excesiv dreptul acordat Organului supravegherii energetice de stat de a verifica în cadrul controalelor cunoștințele personalului electrotehnic. Or, angajații întreprinderilor respective sunt angajați în baza unor documente confirmative a cunoștințelor necesare. Nu este clar cum va fi efectuată verificarea (tipul testelor, tipul întrebărilor etc.). Există riscul ca inspectorii să impună niște cerințe discreționare în procesul de verificare. În acest sens, Inspectoratul Energetic de Stat poate verifica existența documentelor de studii, dar nicidecum cunoștințele personalului. Mai mult, prin sintagma „monitorizarea activității” autorul acordă dreptul de a efectua controale care exced domeniul energeticii, deoarece nu este specificat tipul activităților monitorizate.

Recomandarea: *Considerăm oportun ca în cadrul controalelor, inspectorii Organului supravegherii energetice de stat să verifice documentele confirmative ce atestă cunoștințele necesare pentru a activa în domeniul energetic. În cazul în care autorul insistă pe redacția actuală, recomandăm completarea normelor cu prevederi care vor stabili că la solicitarea agentului economic, inspectorii să verifice cunoștințele angajaților.*

Art.10 Administrarea Agenției – alin.(3) Candidatul la funcția de director al Consiliului de administrație trebuie să întrunească următoarele cerințe: lit.h) să corespundă altor cerințe stabilite în anunțul de organizare a concursului, aplicate în mod clar, transparent și nediscriminatoriu.

Norma prenotată este ambiguă și poate genera discreții din partea Parlamentului cu privire la cerințele față de candidații la funcția de director. În acest sens, există riscul depășirii prevederilor legale în vederea stabilirii unor cerințe adaptate la profilul unui candidat și promovarea acestuia în continuare la funcția de director.

Recomandarea: *Considerăm necesar stabilirea exhaustivă a cerințelor față de un candidat la funcția de director, astfel încît să fie evitate promovările pe criterii politice, rudenie, etc.*

Art.10 alin.(6) – Mandatul unui director al Consiliului de administrație, inclusiv al directorului general, este de 6 ani. Nici unul din directorii Consiliului de administrație

materialele în ultima zi de control el va fi obligat să întocmească actul în termen de 30 de zile, în același timp va fi în drept să rețină documentele și registrele încă 60 de zile după definitivarea actului de control.

Concomitent, nu este specificat dacă urmează a fi calculate zilele calendaristice sau lucrătoare, ceea ce lasă loc de interpretare a normei.

Recomandarea: Recomandăm completarea normei la final cu sintagma „calendaristice și vor fi returnate persoanei supuse controlului pînă la întocmirea actului de control”.

Art.17 alin.(1) – neînțelegerile dintre întreprinderile energetice în legătură cu aplicarea prezentei Legi și a legilor speciale sectoriale se examinează de Agenție. La reclamația oricăreia dintre părți, Agenția emite decizie în termen de cel mult două luni de la data primirii reclamației respective. Agenția este în drept să prelungească motivat termenul respectiv cu două luni, comunicînd acest fapt persoanei care a depus reclamația. Ulterior, Agenția este în drept să extindă suplimentar termenul de examinare a reclamației cu acordul persoanei care a depus reclamația.

Norma prevede că neînțelegerile dintre părți se examinează în termen de cel mult 2 luni, iar ulterior ANRE poate prelungi termenul cu încă 2 luni cu informarea reclamantului și pe un termen nedeterminat cu acordul acestuia.

Astfel, în lipsa unui termen exact, Agenția poate examina neînțelegerile în termen excesivi de lungi. Pericolul în această situație îl prezintă înțelegerile care pot apărea dintre ANRE și reclamant în vederea prelungirii termenului pentru a verifica activitatea pîrîtului și pentru a depune presiune asupra acestuia.

Recomandarea: Norma necesită a fi revăzută în vederea excluderii ultimei propoziții sau reformularea în vederea stabilirii unui termen limită de examinare a neînțelegerilor.

Art.19 alin.(3) – Odată cu invitația de participare, Agenția expediază întreprinderii energetice copiile de pe toate materialele care se află în dosarul de aplicare a sancțiunii financiare. Întreprinderea energetică este în drept să prezinte, în scris, Agenției opinia argumentată cu privire la aplicarea sancțiunii financiare, cu prezentarea de documente justificative, după caz.

Sintagma „după caz” este ambiguă și va permite Agenției, în urma unor înțelegeri cu întreprinderea sancționată, de a accepta opinia întreprinderii fără prezentarea documentelor justificative.

Norma va permite întreprinderii care a încălcat legislația în domeniul energetic de a se eschiva de la răspundere.

Recomandarea: Sintagma „după caz” necesită a fi exclusă.

5. Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor persoanelor

Art.10 Administrarea Agenției – alin.(3) Candidatul la funcția de director al Consiliului de administrație trebuie să întrunească următoarele cerințe: lit.h) să corespundă altor cerințe stabilite în anunțul de organizare a concursului, aplicate în mod clar, transparent și nediscriminatoriu.

Considerăm că norma propusă de autor lasă la latitudinea Parlamentului stabilirea unor condiții suplimentare de participare la concurs pentru ocuparea funcției de director.

În acest sens, pot fi impuse cerințe excesive astfel încît nici un candidat să nu corespundă cerințelor, iar actualul director la finele mandatului să își exercite interimatul pe o perioadă

nu poate deține funcția de director mai mult de două mandate. Dacă termenul regulamentar de exercitare a mandatului de director al Consiliului de administrație expiră sau a expirat, iar succesorul său nu a fost numit de Parlament, directorul Consiliului de administrație continuă să-și exercite mandatul până la numirea de către Parlament a succesorului acestuia.

În urma analizei efectuate, constatăm că o serie de norme din proiect cumulativ pot avea efect terigiversarea procesului de selectare a unui nou director și în același timp menținerea unui director al cărui mandat a expirat, pe o perioadă nedeterminată.

Astfel, nefiind specificată perioada de exercitare a interimatului funcției, Parlamentul poate neglija atribuția de a numi o altă persoană în scopul menținerii unui director în funcție o perioadă îndelungată. Mai mult, lipsa unor cerințe exhaustive față de un candidat poate avea ca efect păstrarea în funcția de director a unei persoane convenabile unor anumite grupuri.

Recomandarea: În vederea responsabilizării Parlamentului de a-și onora atribuțiile și evitării situațiilor de promovare a unor persoane și a unor interese, recomandăm autorului completarea alin.(6) în final cu sintagma (, dar nu mai mult de 3 luni.)

Art.11 alin.(3) – directorul general organizează ședințele Consiliului de administrație și le convoacă din oficiu sau la solicitarea a cel puțin unui director al Consiliului de administrație. Directorul general prezidează ședințele Consiliului de administrație. În cazul absenței directorului general convocarea ședințelor Consiliului de administrație se efectuează de către unul din directori, președintele ședinței în acest caz va fi ales în cadrul ședinței.

Norma prevede că ședințele pot fi convocate la solicitarea Directorului general, sau a unui director.

Considerăm că atribuirea dreptului de a convoca o ședință doar de către un director este discreționară. Există riscul ca exercitarea acestui drept să fie excesivă în unele cazuri. Prin invocarea oricărui motiv, indiferent cât de plauzibil este acesta, un director va fi în drept să convoace o ședință în orice moment.

Concomitent, atragem atenția asupra lipsei unei perioade de convocare a Consiliului în ședințe ordinare. Or, lipsa unui termen va avea efect neglijarea atribuțiilor de către Consiliu.

Recomandarea: Propunem a se institui o cotă-parte din numărul membrilor Consiliului care prin votul/semnătura acestora să fie în drept de a convoca o ședință. Obiecție valabilă și în cazul absenței directorului general.

În același timp, necesită a fi delimitate ședințele ordinare (convocarea obligatorie la o anumită perioadă de timp) de cele extraordinare (la solicitarea unui număr de membri ai comisiei sau de președintele acesteia).

Art.14 alin.(6) lit.c) Pe parcursul efectuării acțiunii de control, angajații Agenției au următoarele drepturi: să ridice sau să obțină copii sau extrase, sub orice formă, din registrele și documentele menționate la lit.b). Ridicarea registrelor și documentelor se admite numai dacă asemenea măsură este necesară pentru prevenirea ascunderii, înlăturării, modificării sau distrugerii acestora sau dacă nu este posibil de a face copii de pe acestea în incinta respectivă. Registrele și documentele ridicate pot fi reținute cel mult 90 de zile.

Deși se prevede că registrele și documentele ridicate de către angajații agenției pot fi reținute cel mult 90 de zile, considerăm că acest termen poate fi interpretat în vederea reținerii documentelor inclusiv după întocmirea actului de control. Or, potrivit alin.(4) actul de control se întocmește în 30 de zile lucrătoare de la data încheierii controlului, iar materialele pot fi reținute pe 90 de zile conform propunerii autorului. Respectiv, dacă angajatul a ridicat

nedeterminată (alin.(6) art.10 stabilește prevederi cu privire la interimat).

Un alt risc identificat îl prezintă stabilirea unor cerințe adaptate la un candidat promovat de către anumite persoane. Acest aspect poate pune în pericol principiul independenței activității ANRE promovată de autor prin acest proiect.

Recomandarea: Considerăm necesar stabilirea exhaustivă a cerințelor față de un candidat la funcția de director, astfel încât să fie evitate promovările pe criterii politice, rudenie, etc.

Art.14 alin.(1) – Agenția are următoarele atribuții și drepturi: lit.a) să controleze, în modul și în limitele prevăzute de prezenta lege, de Legea privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, de legile speciale sectoriale și de regulamentul aprobat de Agenție, dacă titularii de licență respectă condițiile stabilite pentru desfășurarea activităților licențiate și prevederile prezentei legi, ale legilor speciale sectoriale, inclusiv cele privind drepturile consumatorilor finali și calitatea serviciilor prestate.

Evidențiem că în conformitate cu noțiunile principale din proiect consumatorii se împart în consumatori finali și consumatori angro. Respectiv, specificînd în conținutul normei doar consumatorii finali, Agenția va avea temei legal de a verifica respectarea drepturilor doar consumatorilor finali, lezînd drepturile consumatorilor angro.

Recomandarea: Considerăm necesar excluderea cuvîntului „finali”. Astfel, norma va avea efect supra tuturor consumatorilor de energie.

Art.23 alin.(4) – Consumatorul în cazul căruia întreruperea livrării energiei sau deconectarea de la rețea poate periclita viața oamenilor sau provoca pierderi materiale trebuie să fie aprovizionat cu energie din două surse distincte. Concomitent, în scopul majorării gradului de fiabilitate, acesta poate să dispună de a treia sursă de energie de rezervă, instalată din cont propriu.

Evidențiem unele neclarități cu privire la partea care va suporta cheltuielile de asigurare a surselor suplimentare de energie. În acest sens, norma poate genera neînțelegeri în stabilirea raporturilor juridice dintre furnizori, operatori de sistem, distribuitori de energie termică și consumatori.

O altă situație, ar putea fi impunerea consumatorului de a suporta toate cheltuielile chiar dacă aprovizionarea cu energie este nemijlocit obligația furnizorilor, operatorilor de sistem, distribuitorilor de energie termică.

Recomandarea: Norma necesită a fi revăzută în vederea stabilirii cazurilor cînd părțile sunt obligate să suporte cheltuielile legate de asigurarea unei surse suplimentare de energie.

6. Accesul limitat la informație, lipsa transparenței

Art.15 alin.(11) Hotărârile Agenției care prezintă interes public se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Agenția publică pe pagina sa electronică informații cu privire la licențele și autorizațiile eliberate pentru activitățile reglementate.

Prin sintagma „care prezintă interes public” autorul lasă la discreția Consiliului de administrație de a decide care hotărîri prezintă interes public și ulterior pot fi publicate și care nu. Astfel există riscul ca un set de hotărîri care sunt importante pentru cetățeni (ex. aprobarea tarifelor) să nu fie făcute publice.

Recomandarea: Recomandăm concretizarea normei în vederea stabilirii expres a Hotărîrilor care prezintă interes public.

7. Lipsa sau insuficiența mecanismelor de control

Implementarea prevederilor proiectului nu presupune aplicarea cărorva mecanisme suplimentare de control.

8. Responsabilitate și sancțiuni necorespunzătoare

Art.18 Răspunderea pentru încălcarea legislației în sectoarele energeticii și Art.19 Procedura de aplicare a sancțiunilor financiare.

Evidențiem că proiectul nu stabilește mărimea sancțiunilor, criteriile de aplicare și încălcările enumerate exhaustiv etc. În lipsa unor asemenea prevederi, Consiliul de administrație al ANRE poate aplica în mod discreționar sancțiuni exagerate indiferent de încălcarea admisă. Mai mult, în legile speciale în energetică nu sunt stabilite prevederi cu privire la sancțiunile financiare. Respectiv, va fi format un vid legislativ în partea ce ține de aplicarea sancțiunilor financiare în domeniul energetic.

Recomandarea: Normele menționate pot fi acceptate odată cu modificările de rigoare la legile speciale din domeniul energetic.

Expertiza a fost efectuată în temeiul Regulamentului cu privire la organizarea procesului de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, adoptat prin Hotărîrea Guvernului nr. 977 din 23.08.2006, în condițiile Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin ordinul directorului Centrului Național Anticorupție nr. 62 din 19.04.2013, de către

inspector Direcția legislație și expertiză anticorupție
Tepordei Călin
26 Aprilie 2016

*Prezentul raport este publicat pe pagina oficială a
Centrului Național Anticorupție - www.cna.md*

**Anexa la raportul de expertiză anticorupție
asupra nivelului coruptibilității proiectului
legii cu privire la energetică**

Nr.	Norma	Factori de coruptibilitate și alte obiecții	Analiza	Recomandarea
1	Art.19 alin.(5) – La solicitarea scrisă și motivată a întreprinderii energetice, Consiliul de administrație este obligat să amâne de două ori ședința de examinare a sancțiunii financiare, din cauza neprezentării motivate a acestuia. [...]	Formulări cu sens neclar sau echivoc (ambiguitate semantică)	Norma este expusă eronat și poate fi interpretată. Astfel, din cauza neprezentării motivate și la solicitarea întreprinderii, Consiliul va fi obligat să amâne de 2 ori ședința de examinare a sancțiunii financiare. Respectiv, solicitările pot fi înaintate de nenumărate ori pentru a tergiversa procesul de examinare a sancțiunii.	Recomandăm completarea normei după sintagma „să amâne” cu sintagma „cel mult”.
2	Art.4 Competența Guvernului – alin.(1) lit.b) aprobă strategia energetică și balanța energetică a statului, precum și programele de dezvoltare a sectoarelor energeticii.	Prevederi contradictorii în proiect	Conform art.5 lit.d) din proiect, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energeticii are în atribuție monitorizarea implementării strategiei energetice, a programelor de dezvoltare și de investiții în energetică aprobate de Guvern. La art.4 alin.(1) lit.b) autorul a omis să specifice că și aprobarea programelor de investiție ține de competența Guvernului. Astfel, există riscul interpretării normei și aplicării acesteia în mod eronat.	Recomandăm substituirea sintagmei „precum și programele de dezvoltare a sectoarelor energeticii” cu sintagma „programele de dezvoltare a sectoarelor energeticii, precum și programele de investiții în energetică”.
3	Art.9 alin.(8) – Regulamentul	Prevederi incompatibile	Sunt salutare propunerile autorului de a oferi o	În sensul respectării

de organizare și funcționare a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică se aprobă de Consiliul de Administrație.

cu legislația în vigoare

mai multă independență ANRE-ului. În același timp, unele norme sunt abuzive și contravin prevederilor Constituției Republicii Moldova.

În acest sens, menționăm că art.2 alin.(1) din Constituție prevede că suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție, iar alin.(2) stabilește că nici o persoană particulară, nici o parte din popor, nici un grup social, nici un partid politic sau o altă formațiune obștească nu poate exercita puterea de stat în nume propriu.

Respectiv, în sensul art.60 alin.(1), Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului, iar art.66 prevede că aprobarea direcțiilor principale ale politicii interne și externe a statului (lit.d) și exercitarea controlului parlamentar asupra puterii executive (lit.f) sunt de competența Parlamentului.

În sensul celor expuse, una din atribuțiile Parlamentului este formarea unor autorități publice care vor executa legi în sensul asigurării realizării direcțiilor principale ale politicilor statului.

Sectorul energetic de stat este unul foarte important care poate afecta suveranitatea, securitatea și independența statului. Astfel, aprobarea regulamentului Agenției de către Consiliul de administrație poate pune în pericol funcționarea serviciilor publice din domeniul energetic, aplicarea discreționară a legislației de către agenție, apariția abuzurilor de putere a

Constituției Republicii Moldova, considerăm oportun ca regulamentul Agenției să fie aprobat de către Parlament.

Această măsură va permite asigurarea realizării programelor de guvernare și a politicii statului în domeniul energetic, supravegherii administrației publice de aplicare corectă a legilor și de realizare a serviciilor publice etc.

			funcționarilor publici, încălcarea drepturilor și libertăților cetățenilor.	
4	Art.10 alin.(9) cu privire la obligațiile directorului Consiliului de administrație, lit.e) să depună declarația cu privire la venituri și proprietate la începutul mandatului și, ulterior, în fiecare an, pe parcursul exercitării mandatului, cu respectarea prevederilor Legii cu privire la conflictul de interese.	Prevederi incompatibile cu legislația în vigoare	Norma propusă de autor este expusă eronat, deoarece Legea cu privire la conflictul de interese nr.16-XVI din 15.02.2008 nu prevede depunerea declarației cu privire la venituri și proprietăți. Mai mult, autorul limitează din obligațiile directorilor consiliului de administrație referitoare la depunerea declarațiilor de interese personale și declarațiilor cu privire la venituri și proprietăți. În acest sens, evidențiem că în Legea cu privire la conflictul de interese și Legea privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere nr.1264-XV din 19.07.2002 sunt stabiliți termenii și cazurile de depunere a declarațiilor, care nu se limitează doar la obligația de a depune la începutul mandatului și, ulterior, în fiecare an, pe parcursul exercitării mandatului.	Propunem expunerea normei de la lit.e) în următoarea redacție „să depună declarația cu privire la venituri și proprietate și declarația de interese personale în conformitate cu Legea privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere și Legea cu privire la conflictul de interese.
5	Art.12 alin.(4) – În fiecare an, până la 25 noiembrie, Consiliul de administrație aprobă bugetul la nivelul de până la 0,15 la sută din costul anual al energiei electrice, al energiei termice, al gazelor naturale și al produselor petroliere principale și al gazelor lichefiate importate.	Prevederi incompatibile cu legislația în vigoare	Considerăm acordarea dreptului Consiliului de administrație de a aproba bugetul ANRE excesiv. Consiliul poate stabili în mod discreționar repartizarea mijloacelor financiare ale Agenției fără a se ține cont de politica statului în domeniul energetic, ceea ce pune în pericol securitatea energetică a statului. Mai mult art.130 din Constituția Republicii Moldova prevede că formarea, administrarea, utilizarea și controlul resurselor financiare ale statului, ale unităților administrativ-teritoriale și ale instituțiilor	Considerăm necesar ca aprobarea bugetului Agenției să fie efectuată de către Parlament.

			<p>publice sînt reglementate prin lege. Concomitent, art.66 lit.h) prevede c�a aprobarea bugetului statului �i exercitarea controlului asupra lui ține de competența Parlamentului. Măsurile date sunt impuse pentru a nu permite exercitarea abuzivă de către unii func�ionari a atribuțiilor acordate.</p>	
6	Art.16 Expertiza juridică �i înregistrarea de stat a actelor normative de reglementare ale Agenției.	Prevederi incompatibile cu legislația în vigoare	<p>Considerăm a fi inutil art.16 �ntruc�t Legea nr.317-XV din 18.07.2003 privind actele normative ale Guvernului �i ale altor autorit�ti ale administrației publice centrale �i locale, c�t �i Hot�r�rea Guvernului nr.1104 din 28.11.1997 stabilește prevederi cu privire la expertiza juridică. Astfel, articolul propus nu introduce norme noi, ci doar creează „inflație legislativă”.</p>	<p>Considerăm oportun excluderea art.16 ca fiind inutil. �n cazul în care autorul insistă pe asemenea norme, recomandăm a se face doar trimitere la faptul că actele normative emise de către Agenție urmează a fi supuse procedurilor menționate în Legea nr.317-XV/18.07.2003.</p>
7	Art.14 alin.(2) Solicitarea informa�iei �i documentelor prevăzute la literele c) �i d) din alineatul (1) din prezentul Articol se face prin adresarea scrisă a unuia dintre directorii Consiliului de administrație, cu indicarea scopului solicitării informa�iei.	Norme de trimitere	<p>Evidențiem o neclaritate cu privire la norma propusă de autor deoarece la lit.c) �i d) nu este prevăzută solicitarea informa�iei. Mai mult, documentele prevăzute la literele menționate sunt publice �i sunt accesibile oricărei persoane, iar elaborarea �i aprobarea/adoptarea documentelor menționate ține de atribuțiile Consiliului.</p>	<p>Norma necesită a fi revăzută în vederea reformulării, concretizării sau excluderii ca fiind inutilă.</p>
8	Art.1 la no�iunea „energetică” – ramură a economiei naționale care include sectoarele	Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative	<p>Men�ion�m că în redacția actuală a Legii cu privire la energetică nr.1525-XIII din 19.02.98 no�iunea „energetică” include �i combustibilul lichid, însă</p>	<p>Opinăm asupra completării no�iunii la final cu sintagma „�i lichid”.</p>

	electroenergetic, termoeenergetic, de gaze naturale, de produse petroliere și de combustibil solid.		autorul a omis aspectul dat în redacția nouă. Astfel, există riscul ca prevederile proiectului nu vor avea efect asupra combustibilului lichid.	
9	Art.1 la noțiunea „laboratoare electrotehnice” – laboratoarele, autorizate de organul supravegherii energetice de stat, cu dreptul de a efectua măsurări și încercări de reglare-recepție și profilactice în instalațiile electrice și obligația de a întocmi documentația aferentă lucrărilor executate.	Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative	Analizînd proiectul prin prisma Legii nr.160 din 22.07.2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător, deducem că nomenclatorul actelor permise eliberate de autoritățile emitente persoanelor fizice și persoanelor juridice pentru practicarea activității de întreprinzător nu conține autorizația de funcționare a laboratoarelor electrotehnice. Norma poate fi interpretată în sensul eliberării autorizației fără a respecta Legea nr.160/2011.	Norma poate fi acceptată doar odată cu efectuarea modificărilor de rigoare la Legea nr.160/2011.
10	Art.4 Competența Guvernului –alin.(1) lit.b) aprobă strategia energetică și balanța energetică a statului, precum și programele de dezvoltare a sectoarelor energeticii.	Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative	Evidențiem că autorul a omis să specifice că în atribuția Guvernului este și aprobarea programelor de investiții. Avînd în vedere că domeniul investițiilor în orice sector este unul sensibil și expus factorilor de corupție, lipsa prevederilor cu privire la autoritatea responsabilă de aprobarea programelor de investiții poate genera discreții din partea persoanelor implicate în aceste programe în vederea delapidării fondurilor.	Recomandăm substituirea sintagmei „precum și programele de dezvoltare a sectoarelor energeticii” cu sintagma „programele de dezvoltare a sectoarelor energeticii, precum și programele de investiții în energetică”.
11	Art.8 pct.(2) Organul supravegherii energetice de stat are următoarele atribuții și drepturi: lit.l) să elibereze, să suspende și să retragă autorizațiile cu privire la laboratoare electrotehnice	Cumularea competențelor de elaborare, control și sancționare	Considerăm a fi excesiv dreptul acordat Organului supravegherii energetice de stat de a verifica în cadrul controalelor cunoștințele personalului electrotehnic. Or, angajații întreprinderilor respective sunt angajați în baza unor documente confirmative a cunoștințelor necesare. Nu este clar cum va fi efectuată verificarea (tipul testelor, tipul	Considerăm oportun ca în cadrul controalelor, inspectorii Organului supravegherii energetice de stat să verifice documentele confirmative ce atestă cunoștințele

	<p>pentru măsurări și încercări de reglare-recepție și profilactice în instalațiile electrice, cu verificarea cunoștințelor personalului și monitorizarea activității lor; lit.m) să verifice cunoștințele personalului electrotehnic al agenților economici, al întreprinderilor electroenergetice și termice și al agenților economici care prestează servicii de deservire a instalațiilor energetice, cu acordarea grupei de securitate electrică și eliberarea Talonului de autorizare.</p>		<p>întrebărilor etc.). Există riscul ca inspectorii să impună niște cerințe discreționare în procesul de verificare. În acest sens, Inspectoratul Energetic de Stat poate verifica existența documentelor de studii, dar nicidecum cunoștințele personalului. Mai mult, prin sintagma „monitorizarea activității” autorul acordă dreptul de a efectua controale care exced domeniul energiei, deoarece nu este specificat tipul activităților monitorizate.</p>	<p>necesare pentru a activa în domeniul energetic. În cazul în care autorul insistă pe redacția actuală, recomandăm completarea normelor cu prevederi care vor stabili că la solicitarea agentului economic, inspectorii să verifice cunoștințele angajaților.</p>
12	<p>Art.10 Administrarea Agenției – alin.(3) Candidatul la funcția de director al Consiliului de administrație trebuie să întrunească următoarele cerințe: lit.h) să corespundă altor cerințe stabilite în anunțul de organizare a concursului, aplicate în mod clar, transparent și nediscriminatoriu.</p>	<p>Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative</p>	<p>Norma prenotată este ambiguă și poate genera discreții din partea Parlamentului cu privire la cerințele față de candidații la funcția de director. În acest sens, există riscul depășirii prevederilor legale în vederea stabilirii unor cerințe adaptate la profilul unui candidat și promovarea acestuia în continuare la funcția de director.</p>	<p>Considerăm necesar stabilirea exhaustivă a cerințelor față de un candidat la funcția de director, astfel încât să fie evitate promovările pe criterii politice, rudenie, etc.</p>
13	<p>Art.10 alin.(6) – Mandatul unui director al Consiliului de administrație, inclusiv al directorului general, este de 6 ani. Nici unul din directorii</p>	<p>Instituire sau prelungire nelimitată/nejustificată a termenelor</p>	<p>În urma analizei efectuate, constatăm că o serie de norme din proiect cumulativ pot avea efect terigiversarea procesului de selectare a unui nou director și în același timp menținerea unui director al cărui mandat a expirat, pe o perioadă</p>	<p>În vederea responsabilizării Parlamentului de a-și onora atribuțiile și evitării situațiilor de promovare a</p>

	<p>Consiliului de administrație nu poate deține funcția de director mai mult de două mandate. Dacă termenul regulamentar de exercitare a mandatului de director al Consiliului de administrație expiră sau a expirat, iar succesorul său nu a fost numit de Parlament, directorul Consiliului de administrație continuă să-și exercite mandatul până la numirea de către Parlament a succesorului acestuia.</p>		<p>nedeterminată. Astfel, nefiind specificată perioada de exercitare a interimatului funcției, Parlamentul poate neglija atribuția de a numi o altă persoană în scopul menținerii unui director în funcție o perioadă îndelungată. Mai mult, lipsa unor cerințe exhaustive față de un candidat poate avea ca efect păstrarea în funcția de director a unei persoane convenabile unor anumite grupuri.</p>	<p>unor persoane și a unor interese, recomandăm autorului completarea alin.(6) în final cu sintagma (, dar nu mai mult de 3 luni.).</p>
14	<p>Art.11 alin.(3) – directorul general organizează ședințele Consiliului de administrație și le convoacă din oficiu sau la solicitarea a cel puțin unui director al Consiliului de administrație. Directorul general prezidează ședințele Consiliului de administrație. În cazul absenței directorului general convocarea ședințelor Consiliului de administrație se efectuează de către unul din directori, președintele ședinței în acest caz va fi ales în cadrul ședinței.</p>	<p>Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative</p>	<p>Norma prevede că ședințele pot fi convocate la solicitarea Directorului general, sau a unui director. Considerăm că atribuirea dreptului de a convoca o ședință doar de către un director este discreționară. Există riscul ca exercitarea acestui drept să fie excesivă în unele cazuri. Prin invocarea oricărui motiv, indiferent cât de plauzibil este acesta, un director va fi în drept să convoace o ședință în orice moment. Concomitent, atragem atenția asupra lipsei unei perioade de convocare a Consiliului în ședințe ordinare. Or, lipsa unui termen va avea efect neglijaarea atribuțiilor de către Consiliu.</p>	<p>Propunem a se institui o cotă-parte din numărul membrilor Consiliului care prin votul/semnătura acestora să fie în drept de a convoca o ședință. Obiecție valabilă și în cazul absenței directorului general. În același timp, necesită a fi delimitate ședințele ordinare (convocarea obligatorie la o anumită perioadă de timp) de cele extraordinare (la solicitarea unui număr de membri ai comisiei sau de președintele acesteia).</p>

15	<p>Art.14 alin.(6) lit.c) Pe parcursul efectuării acțiunii de control, angajații Agenției au următoarele drepturi: să ridice sau să obțină copii sau extrase, sub orice formă, din registrele și documentele menționate la lit.b). Ridicarea registrelor și documentelor se admite numai dacă asemenea măsură este necesară pentru prevenirea ascunderii, înlăturării, modificării sau distrugerii acestora sau dacă nu este posibil de a face copii de pe acestea în incinta respectivă. Registrele și documentele ridicate pot fi reținute cel mult 90 de zile.</p>	Termene neclare pentru luarea deciziilor	<p>Deși se prevede că registrele și documentele ridicate de către angajații agenției pot fi reținute cel mult 90 de zile, considerăm că acest termen poate fi interpretat în vederea reținerii documentelor inclusiv după întocmirea actului de control. Or, potrivit alin.(4) actul de control se întocmește în 30 de zile lucrătoare de la data încheierii controlului, iar materialele pot fi reținute pe 90 de zile conform propunerii autorului. Respectiv, dacă angajatul a ridicat materialele în ultima zi de control el va fi obligat să întocmească actul în termen de 30 de zile, în același timp va fi în drept să rețină documentele și registrele încă 60 de zile după definitivarea actului de control. Concomitent, nu este specificat dacă urmează a fi calculate zilele calendaristice sau lucrătoare, ceea ce lasă loc de interpretare a normei.</p>	<p>Recomandăm completarea normei la final cu sintagma „calendaristice și vor fi returnate persoanei supuse controlului până la întocmirea actului de control”.</p>
16	<p>Art.17 alin.(1) – neînțelegerile dintre întreprinderile energetice în legătură cu aplicarea prezentei Legi și a legilor speciale sectoriale se examinează de Agenție. La reclamația oricăreia dintre părți, Agenția emite decizie în termen de cel mult două luni de la data primirii reclamației respective. Agenția este în drept să prelungească motivat termenul respectiv cu două</p>	Termene exagerat de lungi sau scurte	<p>Norma prevede că neînțelegerile dintre părți se examinează în termen de cel mult 2 luni, iar ulterior ANRE poate prelungi termenul cu încă 2 luni cu informarea reclamantului și pe un termen nedeterminat cu acordul acestuia. Astfel, în lipsa unui termen exact, Agenția poate examina neînțelegerile în termen excesivi de lungi. Pericolul în această situație îl prezintă înțelegerile care pot apărea dintre ANRE și reclamant în vederea prelungirii termenului pentru a verifica activitatea pârītului și pentru a depune presiune asupra acestuia.</p>	<p>Norma necesită a fi revăzută în vederea excluderii ultimei propoziții sau reformularea în vederea stabilirii unui termen limită de examinare a neînțelegerilor.</p>

	luni, comunicînd acest fapt persoanei care a depus reclamația. Ulterior, Agenția este în drept să extindă suplimentar termenul de examinare a reclamației cu acordul persoanei care a depus reclamația.			
17	Art.19 alin.(3) – Odată cu invitația de participare, Agenția expediază întreprinderii energetice copiile de pe toate materialele care se află în dosarul de aplicare a sancțiunii financiare. Întreprinderea energetică este în drept să prezinte, în scris, Agenției opinia argumentată cu privire la aplicarea sancțiunii financiare, cu prezentarea de documente justificative, după caz.	Lipsa/ambiguitatea procedurilor administrative	Sintagma „după caz” este ambiguă și va permite Agenției, în urma unor înțelegeri cu întreprinderea sancționată, de a accepta opinia întreprinderii fără prezentarea documentelor justificative. Norma va permite întreprinderii care a încălcat legislația în domeniul energetic de a se eschiva de la răspundere.	Sintagma „după caz” necesită a fi exclusă.
18	Art.10 Administrarea Agenției – alin.(3) Candidatul la funcția de director al Consiliului de administrație trebuie să întrunească următoarele cerințe: lit.h) să corespundă altor cerințe stabilite în anunțul de organizare a concursului, aplicate în mod clar, transparent și	Stabilirea condițiilor adaptate convenției anumitor persoane sau grupuri	Considerăm că norma propusă de autor lasă la latitudinea Parlamentului stabilirea unor condiții suplimentare de participare la concurs pentru ocuparea funcției de director. În acest sens, pot fi impuse cerințe excesive astfel încît nici un candidat să nu corespundă cerințelor, iar actualul director la finele mandatului să își exercite interimatul pe o perioadă nedeterminată (alin.(6) art.10 stabilește prevederi cu privire la interimat).	Considerăm necesar stabilirea exhaustivă a cerințelor față de un candidat la funcția de director, astfel încît să fie evitate promovările pe criterii politice, rudenie, etc.

	nediscriminatoriu.		Un alt risc identificat îl prezintă stabilirea unor cerințe adaptate la un candidat promovat de către anumite persoane. Acest aspect poate pune în pericol principiul independenței activității ANRE promovată de autor prin acest proiect.	
19	Art.14 alin.(1) – Agenția are următoarele atribuții și drepturi: lit.a) să controleze, în modul și în limitele prevăzute de prezenta lege, de Legea privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, de legile speciale sectoriale și de regulamentul aprobat de Agenție, dacă titularii de licență respectă condițiile stabilite pentru desfășurarea activităților licențiate și prevederile prezentei legi, ale legilor speciale sectoriale, inclusiv cele privind drepturile consumatorilor finali și calitatea serviciilor prestate.	Stabilirea condițiilor dificile de realizat	Evidențiem că în conformitate cu noțiunile principale din proiect consumatorii se împart în consumatori finali și consumatori angro. Respectiv, specificînd în conținutul normei doar consumatorii finali, Agenția va avea temei legal de a verifica respectarea drepturilor doar consumatorilor finali, lezînd drepturile consumatorilor angro.	Considerăm necesar excluderea cuvîntului „finali”. Astfel, norma va avea efect supra tuturor consumatorilor de energie.
20	Art.23 alin.(4) – Consumatorul în cazul căruia întreruperea livrării energiei sau deconectarea de la rețea poate periclita viața oamenilor sau provoca pierderi materiale trebuie să fie aprovizionat cu energie din două surse distincte. Concomitent, în	Stabilirea condițiilor neexhaustive (autoritatea poate impune cerințe suplimentare arbitrare)	Evidențiem unele neclarități cu privire la partea care va suporta cheltuielile de asigurare a surselor suplimentare de energie. În acest sens, norma poate genera neînțelegeri în stabilirea raporturilor juridice dintre furnizori, operatori de sistem, distribuitori de energie termică și consumatori. O altă situație, ar putea fi impunerea consumatorului de a suporta toate cheltuielile chiar dacă aprovizionarea cu energie este	Norma necesită a fi revăzută în vederea stabilirii cazurilor cînd părțile sunt obligate să suporte cheltuielile legate de asigurarea unei surse suplimentare de energie.

	scopul majorării gradului de fiabilitate, acesta poate să dispună de a treia sursă de energie de rezervă, instalată din cont propriu.		nemișlocit obligația furnizorilor, operatorilor de sistem, distribuitorilor de energie termică.	
21	Art.15 alin.(11) Hotărârile Agenției care prezintă interes public se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Agenția publică pe pagina sa electronică informații cu privire la licențele și autorizațiile eliberate pentru activitățile reglementate.	Lipsa transparenței	Prin sintagma „care prezintă interes public” autorul lasă la discreția Consiliului de administrație de a decide care hotărâri prezintă interes public și ulterior pot fi publicate și care nu. Astfel există riscul ca un set de hotărâri care sunt importante pentru cetățeni (ex. aprobarea tarifelor) să nu fie făcute publice.	Recomandăm concretizarea normei în vederea stabilirii expres a Hotărârilor care prezintă interes public.
22	Art.18 Răspunderea pentru încălcarea legislației în sectoarele energeticii și Art.19 Procedura de aplicare a sancțiunilor financiare.	Temeiuri neexhaustive pentru survenirea răspunderii	Evidențiem că proiectul nu stabilește mărimea sancțiunilor, criteriile de aplicare și încălcările enumerate exhaustiv etc. În lipsa unor asemenea prevederi, Consiliul de administrație al ANRE poate aplica în mod discreționar sancțiuni exagerate indiferent de încălcarea admisă. Mai mult, în legile speciale în energetică nu sunt stabilite prevederi cu privire la sancțiunile financiare. Respectiv, va fi format un vid legislativ în partea ce ține de aplicarea sancțiunilor financiare în domeniul energetic.	Normele menționate pot fi acceptate odată cu modificările de rigoare la legile speciale din domeniul energetic.